

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ

Öğretim İlke ve Yöntemleri 1

Dr. Öğr. Ü. M. İsmail BAĞDATLI

mismailbagdatli@yahoo.com

EĞİTİM

Bireyin kendi iradesi ile belirli bir program dahilinde davranış kazandırma, davranış geliştirme, davranış değiştirme süreci ve olgusudur.

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوْتِيَ
كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا
يُظَلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧١﴾

Her insan topluluğunu önderleri ile birlikte çağıracağımız o günde kimlerin amel defteri sağından verilirse, onlar, en küçük bir haksızlığa uğramamış olarak amel defterlerini okuyacaklar.

(İsra, 71)

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَعْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٧٢﴾

Bu dünyada kör olan kimse ahirette de kördür; üstelik iyice yolunu şaşırmıştır.
(İsra, 72)

وَأَنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
لَتَفْتُرِي عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذَا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلًا ﴿٧٣﴾

Müşrikler, sana vahyettiğimizden başka bir şeyi yalan yere bize isnat etmen için seni, nerdeyse, sana vahyettiğimizden saptıracaklar ve ancak o takdirde seni candan dost kabul edeceklerdi.

(İsra, 73)

وَلَوْ لَا أَن تَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا

قَلِيلًا ﴿٧٤﴾

إِذَا لَأَذَقْنَاكَ ضَعْفَ الْحَيَاةِ وَضَعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا

تَحِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

74. Eğer seni sebatkâr kılmısaydı, gerçekten, nerdeyse onlara birazcık meyledecektin.

75. O zaman, hiç şüphesiz sana hayatın ve ölümün sıkıntılarını kat kat tattırırdık; sonra bize karşı kendin için bir yardımcı da bulamazdın.

(İsra, 74-75)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

Ey iman edenler! Yahudileri ve
hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar
birbirinin dostudurlar (birbirinin tarafını
tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar,
onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler
topluluğuna yol göstermez.

(Maide 51)

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ
نَخَشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ
مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَى مَا أَسْرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ
نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾

Kalblerinde hastalık bulunanların: “Başımıza bir felâketin gelmesinden korkuyoruz” diyerek onların arasına koşuştuklarını görürsün. Umulur ki Allah bir fetih, yahut katından bir emir getirecek de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olacaklardır.
(Maide 52)

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا
تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

Âyetlerimiz hakkında ileri geri konuşmaya dalanları gördüğünde, onlar başka bir söze geçinceye kadar onlardan uzak dur. Eğer şeytan sana unutturursa, hatırladıktan sonra artık o zalimler topluluğu ile oturma.

(En'am 68)

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا
مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا أَفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾

İnkâr edenler, iman edenler hakkında dediler ki: “Bu iş bir hayır olsaydı, onlar bizi geçemezlerdi.” Fakat onlar bununla doğru yola girmek arzusunda olmadıkları için “Bu eski bir yalandır” diyecekler.
(Ahkaf, 11)

وَإِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا بِبَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ
كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا
وَآحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

Kendilerine âyetlerimiz ayan beyan okunduğu zaman inkâr edenler, iman edenlere: İki topluluktan hangisinin (hangimizin) mevki ve makamı daha iyi, meclis ve topluluğu daha güzeldir? dediler.

(Meryem, 73)

فَاقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَا لَاتَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

(Resûlüm!) Sen yüzünü hanîf olarak dine,
Allah insanları hangi fıtrat üzere yaratmış ise
ona çevir. Allah'ın yaratışında değişme
yoktur. İşte dosdoğru din budur; fakat
insanların çoęu bilmezler.

(Rum, 30)

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْيِهِمُ اقْتَدِهْ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ

İşte o peygamberler Allah'ın hidayet ettiği kimselerdir. Sen de onların yoluna uy. De ki: Ben buna (peygamberlik görevime) karşılık sizden bir ücret istemiyorum. Bu (Kur'an) âlemler için ancak bir öğüttür.
(En'am, 90)

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذِرَةٌ أِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (164)
فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنْحَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا
الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ (165)

164. İçlerinden bir topluluk: “Allah'ın helâk edeceği yahut şiddetli bir şekilde azap edeceği bir kavme ne diye öğüt veriyorsunuz?” dedi. (Öğüt verenler) dediler ki: Rabbinize mazeret beyan edelim diye bir de sakınırlar ümidiyle (öğüt veriyoruz). 165. Onlar kendilerine yapılan uyarıları unutunca, biz de kötülükten men edenleri kurtardık, zulmedenleri de yapmakta oldukları kötülüklerden ötürü şiddetli bir azap ile yakaladık. (Araf, 164,165)

وَإِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ أَعْرَاضُهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ
تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ
فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَحَمَمَهُمْ عَلَى الْهُدَى
فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْخَاطِلِينَ

Eğer onların yüz çevirmesi sana ağır geldi ise, yapabilirsen yerin içine inebileceğin bir tünel ya da göğe çıkabileceğin bir merdiven ara ki onlara bir mucize getiresin! Allah dileseydi, elbette onları hidayet üzerinde toplayıp birleştirirdi, o halde sakın cahillerden olma!

(En'am, 35)

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدَىٰ وَمَنْ يُضِلِّ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ

Allah kimi hidayete erdirirse, doğru yolu bulan odur.
Kimi de şaşırtırsa, işte asıl ziyana uğrayanlar onlardır.
(A'raf, 178)

Seninle tartışmaya girişirlerse, de ki: "Ben, bana uyanlarla birlikte kendi özümü Allah'a teslim ettim." Kendilerine kitap verilenlere ve ümmîlere de ki: "Siz de İslâm'ı kabul ettiniz mi?" Eğer İslâm'a girerlerse hidayete ermiş olurlar. Yok, eğer yüz çevirirlerse sana düşen şey ancak tebliğ etmektir. Allah kullarını hakkıyla görendir. (Ali İmran, 20.)

وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَيْكُمْ

بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

Kur'an hak olduđu halde kavmin onu
yalanladı. De ki: Ben size vekil (kefil)
deđilim.

(En'am 66)

وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ

"Eğer kaba ve katı yürekli olsaydın
muhakkak çevrenden dağılırlardı."
(Al-i İmran sûresi, 159)

وَآخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ

"Müminleri kanatlarının altına al."
(Hicr sûresi, 88)

وَالْعَصْرَ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا

الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخُوفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ

الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ

Bakara 155

فِيمَا نَقُضِهِمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ قَاسِيَةً
يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ
وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

Sözlerini bozmaları sebebiyle onları lânetledik ve kalplerini katılaştırdık. Onlar kelimelerin yerlerini değiştirirler (kitaplarını tahrif ederler). Kendilerine öğretilen ahkâmın (Tevrat'ın) önemli bir bölümünü de unuttular. İçlerinden pek azı hariç, onlardan daima bir hainlik görürsün. Yine de sen onları affet ve aldırış etme. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever. (Maide, 13)

مَنْ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَمَا كُنَّا
مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ رَسُولًا

İsra 15

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ
فَاتَّمَّهُنَّ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ
إِمَامًا قَالِ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ

Bakara 124

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ

مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Bakara 106

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا
بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيْنًا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

Allah'tan başkasına tapanlara (ve putlarına) sövmeyin; sonra onlar da bilgisizce, düşmanca Allah'a söverler. Böylece biz her ümmete kendi işlerini câzip gösterdik. Sonunda dönüşleri Rablerinedir. Artık O ne yaptıklarını kendilerine bildirecektir.
(En'am 108)

"Birtakım insanlar, size ilim tahsil etmek için gelecektir. Onları gördüğünüzde: "Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem'in vasiyyetine (hoş geldiniz) merhaba, merhaba!" deyin ve onları iknâ edin."

el-Hakem'e dedim ki: "İknâ edin ne demektir?"

"Onlara ilim öğretin! demektir" dedi.

(ibn Mace)

Ebû Zer (R.A.) şöyle demiştir:

"Allah'ın Resûlü bana:

"Kardeşini güler yüzle karşılamak gibi
en basit bir iyilik dahi olsa onu küçük görme"
buyurdu..."

(Müslim)

Adiy b. Hâtim (r.a.) rivâyet etmiştir:

"Yarım hurma ile de olsa
Cehennem'den korunmaya bakınız.
Bunu da bulamazsanız güzel
sözlerle..."

(Buhari ve Müslim)

Ebû Hüreyre (r.a.) rivâyet etmiştir:

"Güzel söz bir sadakadır."

(Buhari ve Müslim)

Câbir radiyallahu anh'dan:
Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem
buyurdu: "Âlimin susup ilmini yaymaması
yakışık almaz. Câhilin de sormayıp susması
doğru değildir. Allah Teâlâ şöyle
buyurmuştur: "Eğer bilmiyorsanız zikir
ehline (âlimlere) sorun!" (Nahl 16/43)

(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsât)

... Rasulullah (sav) sancağı Ali (ra)'a verdi.

Ali (ra):

–Ya Rasulallah! Onlar da bizim gibi oluncaya kadar mı savaşıcağım? dedi.

Bunun üzerine Rasulullah (sav) şöyle buyurdu:

–“*Tâ Hayberlilerin sahasına ininceye kadar hey'etin üzere sükunetle yürü! Sonra onları, İslam'a girmeye davet et! Ve onlara, İslam'da üzerlerine vacib olacak Allah'ın haklarını haber ver! Allah'a yemin ederim ki, senin sayende Allah'ın bir tek kişiye hidayet vermesi senin için, kırmızı develerin olmasından daha hayırlıdır.*”

(Buhari, Müslim)

Ya Rabbi, bizi hidayetten sonra,
başkalarının hidayetine vesile
olanlardan eyle.
(Buhari)

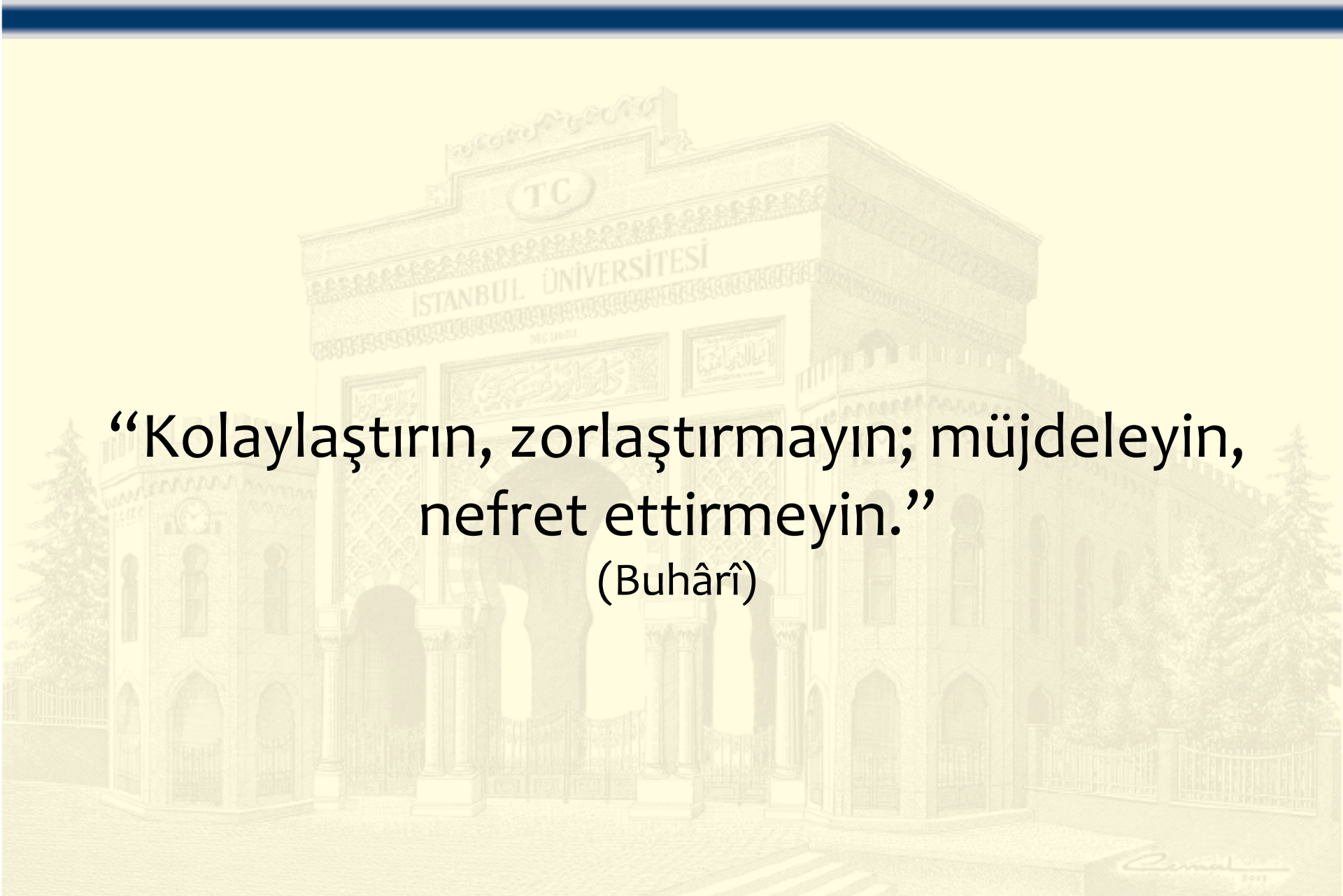
Bir insanın hidayetine sebep olan
muhakkak Cennete girer.
(Buhari)

Kim, hidayete davet ederse, o yola girenlerin bütün sevapları ona da yazılır, diğerlerinin ecrinden bir şey eksilmez. Kim de, sapıklığa davet ederse, o yola girenlerin günahları, ona da verilir, o kötü yolda gidenlerin günahından da hiçbir şey eksilmez.
(Tirmizi)

Hayrın yolunu gösteren onu işleyen gibidir.

(Ebu Davud, Tirmizi)

“Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin,
nefret ettirmeyin.”
(Buhârî)

Yemen'in Devs kabilesine mensup Tufeyl b. Amr, Mekke'ye gelerek İslâm'ı kabul etmişti. Mekke'ye ikinci kez geldiğinde, kavminden gördüğü eziyetlerden dolayı Nebî (s.a.s.)'a şikayetçi olmuş ve onlar hakkında beddua etmesini istemişti. Resûl-i Ekrem dua için ellerini kaldırmış, bu esnada orada bulunanlar: “Devsliler yandı.” demişlerdi. Nebî (sav): “Allahım, Sen Devs'e hidayet nasip et ve onları İslâm ile müşerref kıl!” diye hidayet için dua etmiş ve Tufeyl'e (r.a.) de: “Sen yumuşak bir üslupla tebliğine devam et.” talimatını vermişti.

(Buhârî, Meğâzî 77)

İkrime'den: İbn Abbâs radiyallahu anh dedi ki:
"Cemaate haftada bir kere Cuma günü vaaz et! Daha fazla etmek istersen, iki kere, daha fazla istersen üç kere vaaz et! İnsanları Kur'ân'dan bezdirme! İnsanlar kendi aralarında konuşurlarken konuşmalarını kesip onlara kıssa anlattığını (vaaz ettiğini) sakın görmiyeyim. Çünkü onları bezdirmiş ve usandırmış olursun. Onlar konuşurken hiç ses çıkarmadan orada otur! Senden anlatmanı isterlerse o zaman anlat! Dua ederken de edebiyata kaçma! Zira Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem ve ashâbının duada edebiyat yaptıklarını görmedim." (Buhârî, da'vât 20)

Hz. Ali (r.a.)'dan:
"Gerçek fakih; insanlara Allah'ın rahmetinden umut kestirmeyen, azabından güvende kılmayan, Allah'ın masiyetlerine ruhsat vermeyen kişidir. İlim bulunmayan ibadette hayır yoktur; içinde anlayış bulunmayan ilimde de hayır yoktur; sonunda düşünme ve tefekkür bulunmayan okumada da hayır yoktur."

(Buhârî, ilm 49)

Kesîr b. Murre (r.a.)'dan, dedi ki:
"Hikmet sahiplerine boş şey anlatma ki,
sana kızmasınlar. Beyinsizlere hikmeti
anlatma ki seni yalanlamasınlar; ehlinden
ilmi men etme ki, günaha girmeyesin; layık
olmayana ilim öğretme ki, sana kötü
davranılsın. Çünkü ilminin senin
üzerinde bir hakkı vardır; tıpkı malının senin
üzerinde hakkı bulunduğu gibi."

(Dârimî)

İbn Ömer radiyallahu anh'dan:

"Hayatımda öyle bir dönem yaşadım ki, Kur'ân'dan önce iman verilirdi. Bir sûre, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e iner, sonra biz onun helal ve haramını öğrenirdik. Öğrendiğimiz noktada durmamız gerekmezdi, sizin Kur'ân'ı öğrendiğiniz gibi. Görüyorum ki (sizden) birine imandan önce Kur'ân veriliyor; Fâtiha sûresini sonuna kadar okuyor ve içindekileri anlamıyor. Neyi emrettiğinin ve neyi yasakladığının farkında değil. Durup, hurmaları saçıp dağıttığı gibi saçıp dağıtması kişiye yakışmaz."

(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Evsat)

Ebu'd-Derdâ (r.a.)'dan: Allah Resûlü
sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu "Küçük
yaşta ilim öğrenmek taşı işlemek gibidir.
Büyük yaşta ilim öğrenmek ise suya yazı
yazmak gibidir."

(Taberânî, el-Mu'cemu'l-Kebîr)

TEŞEKKÜR EDERİM...

mismailbagdatli@yahoo.com

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ